

Begrotingsdebat 5 november 2024

Voorzitter, afgelopen voorjaar moesten we in de kadernota forse bezuinigingen doorvoeren vanwege externe factoren. De herverdeling van het gemeentefonds pakt nadelig uit voor Rijswijk. De opschalingskorting in 2026 verviel, maar het kwam neer op een sigaar uit eigen doos. De koppeling van het gemeentefonds aan de BBP-ontwikkeling pakt nadelig uit voor gemeenten, terwijl de kosten voor de jeugdzorg toenamen.

In de kadernota stelden we een pijnlijk maar zorgvuldig pakket vast. Met *Die Verwandlung*, het verhaal van Franz Kafka over Gregor Samsa die in een insect verandert, betoogde ik destijds met welke blik we naar die noodzakelijke bezuinigingen keken. Zijn verhaal toont het belang van zorg voor elkaar. Dat het collectief sterker is dan het individu en dat de kracht van het collectief wordt bepaald door hoe je voor de kwetsbaarsten zorgt. Dat we niet alleen over de "ik" moeten spreken, maar over de "wij." Dat we wie anders is niet uitsluiten. En dat we een samenleving vormen waarin iedereen er mag zijn, waar de kwetsbaarsten beschermd worden, ongeacht hun achtergrond.

Vandaag bespreken we de programmabegroting. Eén vraag staat centraal: "Legt het college ons een begroting voor die past binnen de kaders die wij als raad hebben vastgesteld?" Ons antwoord: ja, dat heeft het college gedaan. Er ligt een begroting die past binnen de vastgestelde kaders. Het kan dan ook geen verrassing zijn dat tarieven omhooggaan en dat er enkele pijnlijke maatregelen genomen worden die in de stad voelbaar zullen zijn.

Maar, voorzitter, bezuinigen is niet het enige wat we doen. We blijven ook investeren in een gezonde groei: we renoveren en verduurzamen de Schilp, houden buurthuizen en de bibliotheek open, lopen achterstanden in het groenonderhoud in, helpen onze armste inwoners, bouwen woningen voor alle Rijswijkers, zetten stappen in de energietransitie, pakken woonoverlast aan en bezuinigen niet op culturele voorzieningen als de Schouwburg en musea. En ons isolatieprogramma helpt bewoners die dit het hardst nodig hebben om hun woningen te verduurzamen.

Een belangrijk onderdeel van het politiek denken van GroenLinks is het geloof in een sterke overheid die bescherming biedt aan wie dat nodig heeft en zorgt dat er ook voor toekomstige generaties nog een leefbare aarde is. Daar strijden wij voor. Het moderne politieke denken is ontstaan in de 18e en 19e eeuw, met grondleggers van het conservatisme, liberalisme en socialisme. Als ik dan 1 van die grondleggers moet kiezen die het best heeft uitgelegd waarom een sterke overheid belangrijk is, dan is dat niet Marx of Bernstein. Dan kom ik toch uit bij één van de grondleggers van het moderne liberalisme, John Stuart Mill. Hij verwoordde volgens mij als een van de eersten waarom een sterke overheid belangrijk is.

Mill zag namelijk dat vrijheid niet zonder verantwoordelijkheid kan bestaan en dat een samenleving zonder dat vervalt in chaos of ongelijkheid. Voor hem was de overheid geen noodzakelijk kwaad, maar een fundament voor een rechtvaardige samenleving waarin individuen hun leven kunnen inrichten zonder de vrijheid van anderen te beknotten. De vrijheid van de één kan namelijk niet bestaan zonder de vrijheid van de ander. Hij pleitte voor een overheid die beschermt en helpt, die ingrijpt wanneer het welzijn van burgers bedreigd wordt, en tegelijk ruimte laat voor persoonlijke groei en diversiteit. Mill's visie maakt duidelijk dat een sterke overheid nodig is om de vrijheid van iedereen te waarborgen door een balans te vinden tussen individuele rechten en het gemeenschappelijke belang.

Wanneer wij het hebben over de begroting of over bezuinigingen, dan is dit de blik waarmee ik hier naar kijk. Kunnen wij Mill's overheid nog overeind houden. In dat licht dient GroenLinks Rijswijk vandaag vijf moties in. Voor financiële gezondheid weten wij dat er bij de kadernota nog steeds een opgave ligt voor de jaren 2026 tot en met 2029. Dat zal niet eenvoudig zijn, omdat we al stevig hebben moeten ingrijpen. Met een motie, ingediend met VVD, PvdA, D66, BVR en PG&R, geven we alvast richting aan deze zoektocht. We roepen het college op om onze bewoners niet onevenredig zwaar te belasten, kosten te besparen binnen het ambtelijk apparaat en bij het terugschakelen in ambities zwaar te laten wegen wat dat betekent voor de meest kwetsbare inwoners. Daarnaast dienen we, samen met de VVD, BVR en D66, een motie in die oproept te besparen op de externe inhuur. Beide moties hebben tot doel om tot nieuwe besparingen te komen waarbij wij onze bewoners, en vooral onze meest kwetsbare inwoners, ontzien.

Deze coalitie heeft de afgelopen jaren goede stappen gezet in de strijd tegen de woningnood. Er wordt hard gewerkt aan genoeg sociale woningen en we bestrijden schrijnende woonsituaties met de pandbrigade. Waar we nog weinig aan doen is het bestrijden van leegstand. Zolang wonen in Nederland een markt blijft, blijft speculatie met leegstaande woningen aantrekkelijk. Onwenselijk in onze ogen en wij vinden dat we moeten onderzoeken hoe we dat soort leegstand tegen kunnen gaan. We dienen daarom samen met de PvdA, VVD, ChristenUnie en PG&R een motie in die het college oproept te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een leegstandsverordening.

Tot slot dient GroenLinks Rijswijk moties in die op het eerste gezicht klein lijken, maar wel degelijk raken aan grote thema's. Uit het rapport van de GGD blijkt dat het slecht gesteld is met de luchtkwaliteit in Haaglanden; onze bewoners "roken" gemiddeld vijf sigaretten per dag door het inademen van vervuilde lucht. Wij vinden dat we daar meer aan moeten doen. Natuurlijk in regionaal verband, maar wij moeten ook zelf stappen zetten. Dat begint met bewustwording. Op de website van de Atlas voor de Leefomgeving staat de Stookwijzer, waarop iedereen de luchtkwaliteit in zijn woonomgeving kan zien. Samen met de PvdA, D66, ChristenUnie en PG&R dienen we een motie in om onze inwoners op de Stookwijzer te attenderen en inwoners die hout stoken te ontmoedigen dit te doen op dagen dat de luchtkwaliteit slecht is. Deze campagne kan gefinancierd worden vanuit de middelen die al hebben voor het Schone Lucht Akkoord.

Grondstoffen zijn schaars, en we moeten er zuinig mee omgaan. Dat doen we nu nog niet altijd voldoende. Zo blijkt dat Avalex bij overbodige afvalbakken vooral regionaal kijkt of hergebruik mogelijk is. Als dat niet zo is dan volgt versnippering. Dat laatste gebeurt bij het grootste deel van de overbodige afvalbakken en dat is niet duurzaam genoeg wat ons betreft. Er bestaan namelijk bedrijven die overbodige afvalbakken opkopen om ze elders in de wereld te hergebruiken en pas te versnipperen aan het einde van hun levensduur. Samen met de PvdA, VVD, ChristenUnie, RijswijksBelang en PG&R dienen we een motie om met Avalex te kijken of beter hergebruik van overbodige afvalbakken buiten de regio mogelijk is.

Naast onze moties wil GroenLinks Rijswijk twee zorgen delen. Op de eerste plaats maken wij ons zorgen over de robuustheid van ons groen. We zijn blij met de inhaalslag in het groenonderhoud en met plannen voor de landgoederenzone en het Wilhelminapark. Maar door onze financiële situatie vertragen deze investeringen. Door de groei van de stad neemt de druk op het groen toe. Wij vinden dat er plannen moeten klaarliggen voor het versterken van het groen zodra er wel weer financiële ruimte is. Kan het college toezeggen dat zij in de omgevingsvisie en het groenbeleidsplan een lange termijn visie presenteert op het groen in de stad, met benodigde investeringen en een balans tussen recreatie en stadsnatuur?

We voegen in de komende jaren veel woningen toe. Dit is goed, want onze inwoners hebben woningen nodig. Om dat op een goede manier te doen maken wij als gemeente afspraken met ontwikkelaars over de voorwaarden waaronder die woningen gebouwd worden. Bijvoorbeeld over de kwaliteit van de openbare ruimte en de bijdrage van de ontwikkelaar daaraan. Het is belangrijk dat wij deze afspraken handhaven. In dat kader maken wij ons zorgen over de invulling van de afspraak die wij gemaakt hebben met de ontwikkelaar van de Orchard. Wij hebben als raad ja gezegd tegen een extra financiële bijdrage aan deze ontwikkeling, maar onder de voorwaarde dat er een publiek toegankelijke maatschappelijke voorziening wordt gerealiseerd. Het antwoord van het college op mijn vraag over de stand van zaken stelt mij niet geheel gerust. Het lijkt nu een beetje alsof we het aan de ontwikkelaar overlaten, maar ik wil graag weten wat voor een voorziening het college voor zich ziet en hoe daar op gestuurd wordt. Is de wethouder het met ons eens dat er door de gemeente actief gestuurd moet worden op wat voor een voorziening er komt en kan de wethouder toezeggen dat te doen?

Voorzitter, ik ga afronden. Wij leven in tijden waarin verschillen tussen politieke bewegingen worden uitvergroot. We vergeten weleens dat die verschillen soms veel kleiner zijn dan ze lijken. Ik ben een sociaal democraat in hart en nieren, maar wel met enkele liberale trekjes, zoals u uit mijn voorliefde voor in ieder geval één grote liberale denker kunt afleiden. Ik ben geen Christendemocraat en toch voel ik me nauw verwant aan één van de kernbegrippen van de Christendemocratie: het rentmeesterschap wat betekent dat we als samenleving gezamenlijk zorg dragen voor de aarde en elkaar. Dit sluit nauw aan bij waarden die voor mij belangrijk zijn zoals solidariteit, inclusiviteit en duurzaamheid. Zo lang je gelooft in onze pluriforme democratische samenleving staan we uiteindelijk allemaal voor de zelfde opgave: met beperkte middelen werken aan een gezond, leefbaar en toekomstbestendig Rijswijk. Laten we dat dan ook samen doen.

Aantekening